

Här var vårt hus

Lärarhandledning

Innehåll

Om lärarhandledningen	3
Att prata om noveller om barn i krig	3
Olika uppdelningar av novellerna – Läsa samma novell eller olika	4
Förslag på samtalsmodell	4
Beskriv personer, handling och miljöer	4
Teman att diskutera	5
Så kan ni jobba vidare	6
Förslag på samtalsfrågor till de olika novellerna	7
Kopplingar till ämnesplaner (Lgy25)	9
Kopplingar till ämnesplaner (Lgr 22)	9

Om den här lärarhandledningen

Den här lärarhandledningen är framtagen av Staffan Kahn på uppdrag av tanke-smedjan Arena Idé.

Staffan Kahn är lärare i samhällskunskap och historia med 20 års pedagogisk erfarenhet från folkhögskola, gymnasiet, myndigheter och ideell sektor, samt verksamhetsledare för Arena Bildning, Arenagruppens verksamhet för utbildning och pedagogisk metodutveckling.

Tack till Matilda Aminder, lärare på högstadiet, för förslag på diskussionsfrågor.

Här var vårt hus

Novellsamlingen *Här var vårt hus* innehåller tolv noveller skrivna av palestinska barn i Gaza. Förordet är skrivet av den svenska barn- och ungdomsboksförfattaren Nora Khalil.

Boken är resultatet av en novelltävling som arrangerades våren 2024 i det hårt krigsdrabbade Gaza. En kommitté på tre personer, samtliga bosatta i Gaza, arbetade ihärdigt för att mellan de återkommande bombningarna, folkförflyttningarna och de svåra utmaningarna i tältlägren ge utrymme åt barn att skriva om sina upplevelser.

Boken innehåller både den svenska översättningen och den arabiska originaltexten.

Om lärarhandledningen

Den här handledningen riktar sig till dig som vill använda novellsamlingen i din undervisning. Den riktar sig främst till lärare i svenska på högstadiet, gymnasiet och i vuxenutbildning men kan även användas i andra ämnen och skolformer.

I handledningen finns förslag på samtalsmodeller, teman att diskutera och tips på hur ni kan arbeta vidare.

Att prata om noveller om barn i krig

Att läsa barns berättelser från krig kan väcka många tankar och känslor.

Det kan vara bra att som lärare fundera i förväg på vilken plats du vill att känslorna ska ta i det efterföljande samtalet.

Ibland kan det vara bra att börja med det mest brännande och till exempel ta en runda på det som berörde en mest.

I andra fall kan det vara mer lämpligt att börja med att minnas tillsammans och beskriva de olika delarna i texten så sakligt som möjligt och ta upp känslorna lite senare i samtalet. Åsikter och värderingar kan i båda fallen med fördel sparas till sist.

Några saker som kan underlätta för både lärare och elever vid samtal är:

- att ta en kort paus innan samtalet inleds
- att inleda med en runda
- att ha en möblering som inbjuder till dialog
- att ha en tydlig samtalsstruktur.

Olika uppdelningar av novellerna – Läsa samma novell eller olika

Det finns en mängd olika sätt för en klass att ta till sig en novellsamling. Att lyssna på högläsning av en eller ett par noveller är ett sätt. Några av novellerna i *Här var vårt hus* finns inlästa av svenska skådespelare och går att ta del av i avsnitt 296 av podden *Det skaver*. De som medverkar i podden är Gustaf Skarsgård, Evin Ahmad, Gizem Erdogan, Faysa Idle och Silvana Imam. Detta kan kombineras med att alla läser de noveller som gruppen lyssnar på.

Ett annat sätt att närma sig en novellsamling är att eleverna läser olika noveller. Då kan ett sätt att diskutera vara att först prata med dem som läst samma novell och sedan prata med dem som läst andra noveller. Ytterligare ett sätt är att eleverna får läsa novellerna högt för varandra.

Förslag på samtalsmodell

Här är ett förslag på en samtalsmodell som kan användas om alla läst samma novell.

1. Beskriv karaktärer, handling och miljöer utan att värdera.
2. Diskutera några teman som berörs.
3. Dela upplevelser, känslor, tankar och åsikter.

Denna modell kan med fördel göras med strukturen EPA, Enskilt Par Alla. Eleverna får först tänka själva, sedan prata i par, och till sist lyfter läraren några saker i helklass.

Beskriv personer, handling och miljöer

■ Personer

Vem är novellens huvudperson? Vad får vi veta om denna person? Vad är viktigt för personen? Hur agerar hen i de situationer som hen är med om?

Försök beskriva några av de andra personerna i novellen. Vad är viktigt för dem? Hur agerar de i olika situationer som uppstår? Vilken relation har de till huvudpersonen?

■ Handling

Försök beskriva novellens handling. Vilka är de viktigaste händelserna? Vad är det som för berättelsen framåt?

■ Miljöer

Försök beskriva de olika miljöerna som finns i novellen. Hur ser det ut? Hur är stämningen där?

■ Minnen från novellen

Finns det några scener eller citat som ni minns särskilt från novellen? Skriv av en mening från novellen som påverkar dig på något sätt. Förklara på vilket sätt meningen påverkar dig. Finns det något i berättelsen som du kan känna igen dig i?

Teman att diskutera

■ Att skriva noveller under ett krig

- Varför tror ni att det arrangerades en novelltävling mitt under ett krig?
- Varför tror ni att barnen valde att delta i novelltävlingen?
- Hur hade du skrivit en novell från ett krig?
- Hur tror du att skrivande kan hjälpa oss i svåra situationer?

■ Noveller eller nyheter

- Vad är skillnaden mellan att läsa dessa noveller och att följa nyhetsrapportering från Gaza?
- Blir det någon skillnad i vad som händer i er?
- Om ja, vad tror ni att det beror på?

■ Noveller

- Vad skiljer en novell från andra texttyper?
- Vad kännetecknar en bra novell?

■ Skolans betydelse

- Vad innebär det att inte kunna gå i skolan?
- Vad kan göras för att se till att alla barn kan gå i skolan?
- Skolan är en plats där barn får vara barn.
När en sådan plats saknas, vad händer då?

■ Novellens slut

- Beskriv en eller flera av novellernas slut.
- Varför tror du att den som skrivit novellen valt detta slut?
- Hur hade novellen slutat om du fick bestämma?

■ Budskap

- Vad ville novellen säga? Fanns det något uttalat eller outtalat budskap?

■ Jämför noveller

- Vilka likheter och skillnader finns mellan de olika novellerna? Ge exempel på saker som novellerna har gemensamt

■ Dela upplevelser, tankar och åsikter

- Min upplevelse
- De här tankarna och känslorna väckte novellen hos mig.

■ Åsikter och värderingar

- Det här tyckte jag var extra bra i texten.
- Det här tycker jag hade kunnat göras annorlunda.

Så kan ni jobba vidare

■ Att skriva egna noveller

Att låta eleverna skriva egna noveller och andra texter kan vara en lämplig fortsättning. Tips på hur ni går tillväga för att skriva en novell och andra texttyper finns till exempel i UR:s programserie *Orka plugga – Skriva*.

■ Tips på böcker om barn och vuxna i krig och på flykt

- **Anne Franks dagbok – den oavkortade originalutgåvan (Norstedts, 2025)**
Anne Frank
- **Medan vi brinner (Norstedts, 2024)**
Amer Sarsour
- **Landet som vaknade – berättelser från Ukraina (Atlas, 2023)**
Kalle Kniivilä
- **En oansenlig detalj (Tranan, 2021)**
Adania Shibli
- **Dina händer var fulla av liv (Norstedts, 2021)**
Suad Ali
- **Det blå mellan himmel och hav (Norstedts, 2016)**
Susan Abulhawa
- **Morgon i Jenin (Norstedts, 2011)**
Susan Abulhawa

■ Tips på novellsamlingar

- **Ingen hör hemma på flykt (Novellix, 2025)**
Agri Ismaïl, Balsam Karam, Alexandra Pascalidou och Malou von Sivers
- **Vi säger ifrån varje dag & 23 andra noveller av kommunalare (Atlas, 2023)**
Antologi
- **Det andra målet (Wahlström & Widstrand, 2007)**
Jonas Karlsson
- **Det osynliga barnet och andra berättelser (Bokförlaget M, 2019)**
Tove Jansson

■ Tips på poesisamlingar

- **Den sista fjärilen (Albert Bonniers förlag, 2025)**
Nima Hasan

Förslag på samtalsfrågor till de olika novellerna

■ Hur dog Rima?

Kan jag leka med flickorna här eller ska vi flytta igen? frågar fyraåriga Rima. Varför frågar hon det? Vad svarar hennes bror? Varför svarar han så tror du?

■ Kommer jag att dö hungrig som min katt?

Huvudpersonen pratar med sin katt. Vad berättar hon för katten?

■ Vem är mosters älskling?

Den här novellen beskriver mycket hemska händelser, men den sista meningen är en beskrivning av ett kärleksfullt minne. Hur påverkar den meningen resten av novellens innehåll?

■ När vi åt efter hungern

I den här novellen tvingas huvudpersonen fly många gånger. Vad händer på de platser han flyr till, som gör att han behöver fly igen? Jämför sista två meningarna med resten av novellen. Hur skiljer sig stämningen i dessa meningar jämfört med resten av novellen?

■ Min dröm som inte uppfylls

Vad var/är huvudpersonens dröm? I den här novellen får vi veta vad som händer nu och vad som hänt tidigare. Vad får vi veta om hur familjen hade det, och hur har de det nu?

Familjen återvänder till byn de tidigare flytt ifrån och ser att hela deras grannskap är ruiner.

Pappan pekar på det som var familjens hus och säger: Här... Här var vårt hus. Hur tror du pappan känner sig?

■ Vårt hus på gatan

I den här novellen, som bara är sex meningar lång, får vi veta att huvudpersonen förlorat stora delar av sin familj, sitt hus och husen de bodde i sen. Novellen slutar med att de drar söderut till Rafah. Vad tror ni händer sen?

Välj en händelse ut ditt eget liv och beskriv den med sex meningar.

■ Jag ska göra pappersdrakar

Vad händer när Karim och Hassan är på stranden och leker med pappersdrakar?

Hassan säger: Läkarna tog bort mina ben men jag har starka händer och med dem kommer jag att fortsätta göra pappersdrakar som bär budskap om kärlek och fred till världens alla barn. Vad tänker eller känner du när du läser den här meningen?

■ Jag hatar konserver

I den här berättelsen säger huvudpersonen att hon bland annat blev ledsen när hon tvingades lämna hemmet där hennes "leksaker och de vackra kläderna" fanns. Personen saknar också sin mammas mat. Vad skulle du sakna om du tvingades lämna ditt hem?

■ Jag är rädd för flygplatsljudet

I den här novellen finns ett tydligt före och efter. Hur beskriver Jumana sig själv före kriget och hur är hon efter att kriget utbrutit? Har du varit med om något som förändrat dig på något sätt?

■ Jag gick tillbaka med mina tårar och blåmärken

Författaren beskriver inte sig själv, men vi får ändå reda på flera saker om henne som person. Vad får vi veta om huvudpersonen? Vad gör soldaterna med huvudpersonen? Vad tror du att de letar efter?

■ Varför kom vi hit?

Jag satt vid olivträdet och tittade på dess grenar och dess frukt som hade mognat, när jag plötsligt hörde en explosion. Huvudpersonen springer för att söka tröst hos sin mor. Vad inser hon när hon kommer fram till huset? I slutet av novellen kommer hon fram till ett flyktingläger. Hur känner hon där?

■ Lyckan är att äta shawarma

I den här novellen är huvudpersonen med om många hemskheter, men upplever lycka av att få äta shawarma. Vad är lyckan enligt dig?

Kopplingar till ämnesplaner (Lgy25)

■ Utdrag ur gymnasieskolans ämnesplan Svenska

ÄMNETS SYFTE: Genom undervisningen ska eleverna utveckla sin förmåga att läsa, analysera, samtala om och diskutera skönlitteratur och sakprosa. Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om skönlitteratur samt förmåga att sätta litterära verk och författarskap i ett sammanhang. Undervisningen ska lyfta fram skönlitteraturens estetiska värde och stimulera eleverna att använda skönlitteratur, teater, film och andra medier som källa till förståelse av egna och andras erfarenheter och livsvillkor.

Eleverna ska ges möjlighet att i skönlitteraturen se såväl det särskiljande som det allmänmänskliga i tid och rum. På så sätt ska undervisningen utmana eleverna till nya tankesätt och öppna för nya perspektiv.

Kopplingar till ämnesplaner (Lgr 22)

■ Utdrag ur grundskolans kursplan Svenska, centralt innehåll årskurs 7-9

LÄSA OCH SKRIVA: Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syfte, avsändare och sammanhang. Att urskilja innehåll som kan vara direkt uttalat eller indirekt uttryckt i texten

TEXTER: Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Epik, lyrik och dramatik. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.

Språkliga drag, uppbyggnad och berättarperspektiv i berättande och poetiska texter. Bildspråk, gestaltningar, parallellhandling, tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.

Lärrarhandledning – Här var vårt hus

Text: Staffan Kahn

Grafisk form: Simon Karlsson

© Arena Idé 2026